

De Vrije Universiteit en ons Volksbestaan

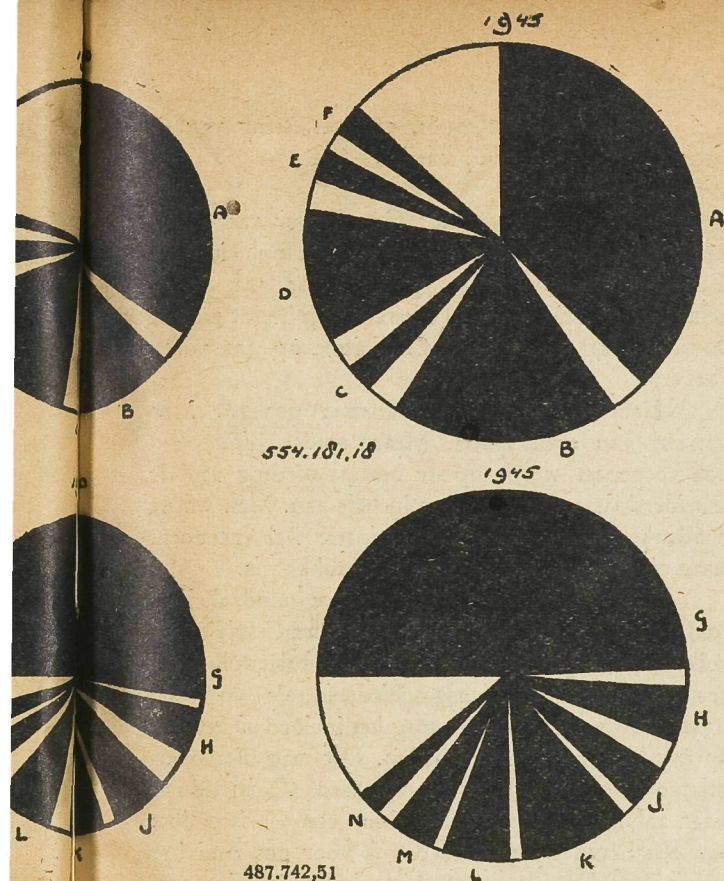
Op den Universiteitsdag in Zwolle in het jaar 1898 heeft Prof. Geesink een rede gehouden: „De Vrije Universiteit en ons Volksbestaan”. In de levensbeschrijving van Geesink deelt Prof. Hepp de zes stellingen mee, die ontwikkeld werden.

Geesink ziet in ons volksbestaan, hoe drie beginselen zich historisch daarin hebben vastgezet. Het Roomsche, Calvinistische en Revolutionaire. Hij eischt voor alle drie recht op vrije uiting. Hij ziet, dat in zijn tijd het revolutionaire beginsel zich meester heeft gemaakt van de drie naar oorsprong en wezen Calvinistische landsuniversiteiten en acht het een onvoorwaardelijk gebod voor de Calvinisten om de actie van hun beginsel in het volksbestaan vol te houden en mitsdien door een universitair leven die actie te sterken en te veredelen.

Dat laatste is ook nog heden van het allergrootste belang, ja we kunnen met Geesink blijven spreken van een onvoorwaardelijk gebod. Een gebod, waar men zich onder geen beding aan onttrekken mag. Dat is het Calvinistisch belang. Ik noem het met opzet zoo breed om niet voet te geven aan de gedachte dat dit b.v. alleen de Gereformeerden van een bepaalde kerkinrichting aangaat. Het betreft alle Calvinisten, ieder die in ons Vaderland nog aanspraak maakt op dezen naam. Want het gaat over de beteekenis van de Vrije Universiteit en ons volksbestaan.

Ik zou liever nog verder gaan en het nog breeder nemen. Want het ideaal van Kuyper was groter. Hij heeft gedacht aan een Universiteit voor heel West Europa, van waaruit het Calvinisme in al de oorspronkelijk Calvinistische landen weer zijn centrum zou vinden. Maar dat laat ik nu verder daar.

Er zijn ook nu nog enkele grootere richtingen of beginselen te onderkennen. En met verstandige toepassing kan de verdeeling van Geesink in drieën nog dienen. Dat klopt wel niet geheel met de tegenwoordige feiten, maar dat is ook de bedoeling niet. Het gaat over de vraag, welke beginselen historisch invloed hebben uitgeoefend en daarom recht van spreken hebben. Van de Roomschen en Revolutionairen is dat zonder meer duidelijk. Maar de derde groepsin-deeling vindt nu van alle kanten bestrijding. Men zou tegenover Roomsche en Revolutionaire van Protestantisch of Christelijk willen spreken. Maar historisch is dat onjuist! We kunnen ons land een Christelijk land noemen, maar historisch moeten wij er terdege rekening mee houden, dat het Christelijk karakter van oorsprong een calvinistisch stempel

Percentages

	1945	1900	1910	1920	1930	1940	1945
940	206.940,27	54.4	41.4	34.8	42.4	33.9	37.3
514,81	103.549,69	20.5	23.8	20.6	16.9	10.8	18.7
438,30	11.457,17	2.1	0.3	8.5	1.0	0.5	2.0
128,18	59.825,—	7.8	6.2	5.7	10.5	15.7	10.8
436,92	12.940,—	3.1	3.6	1.9	2.3	2.0	2.3
220,—	12.725,—				0.6	1.3	2.2
090,—	241.128,55	67.2	74.7	50.2	63.7	52.0	49.4
770,66	23.265,07	12.5	5.8	2.7	6.5	4.5	4.8
586,99	18.205,45	3.3	6.5	3.0	2.9	6.3	3.7
095,05	49.347,92	—	—	—	—	7.9	10.1
759,34	29.732,61	—	—	—	—	6.0	6.1
233,51	18.603,48	—	—	—	—	3.1	3.8
423,28	9.475,93	—	—	27.2	5.3	3.6	1.9
134,99							

Niets ducht men meer dan de breuk van de eenheid. Naar het algemeen Christelijke moet worden gestreefd, een bepaalde keuze kan slechts scheiding geven. Maar indien aldus niet eenheid van geloof en belijdenis, doch die van cultuur en zeden wordt vooropgesteld, dan wordt de geestelijke grondslag, waarop wordt gebouwd, wel zeer wankel.

Dr J. DONNER